

IJTIMOIIY-GUMANITAR SOHADA ILMIIY-INNOVATION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNALI

ISSN 3060-5059

VOL.3 № 4

2026

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA "METODIK MAHORAT SOATI" TADBIRINI TASHKIL ETISH SHAKLLARI

Abdusamatova Nargiza Jamolidinovna

Namangan davlat pedagogika instituti, dotsent

Sobirova Nazokat Turobjon qizi

Namangan davlat pedagogika instituti, 2-bosqich magistranti

Annotatsiya

Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagoglarning metodik kompetensiyasini oshirishga qaratilgan "Metodik mahorat soati" tadbirini tashkil etishning nazariy va amaliy asoslari tahlil qilinadi. Tadqiqotda ushbu tadbirning shakllari, o'tkazish bosqichlari va pedagogik samaradorligi yoritiladi. Seminar-trening, master-klass, ochiq mashg'ulot va tajriba almashish kabi shakllarning pedagoglar malakasini oshirishdagi ahamiyati asoslab beriladi. Shuningdek, metodik tadbirlar orqali innovatsion pedagogik yondashuvlarni joriy etish va ta'lim sifatini yaxshilash imkoniyatlari aniqlanadi. Natijada "Metodik mahorat soati"ni tashkil etishning samarali modeli taklif etiladi.

Kalit so'zlar: metodik mahorat, maktabgacha ta'lim, metodik tadbir, pedagogik kompetensiya, master-klass, seminar-trening, innovatsion ta'lim, tajriba almashish.

ФОРМЫ ОРГАНИЗАЦИИ МЕРОПРИЯТИЯ «МЕТОДИЧЕСКИЙ ЧАС МАСТЕРСТВА» В ДОШКОЛЬНЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ

Абдусаматова Наргиза Жамолидиновна

Наманганский государственный педагогический институт, доцент

Собирова Назока Турсобжан кизи

Наманганский государственный педагогический институт, магистрант 2 курса

Аннотация

В данной статье рассматриваются теоретические и практические основы организации мероприятия «Методический час мастерства» в дошкольных образовательных организациях, направленного на повышение методической компетентности педагогов. Анализируются формы проведения данного мероприятия, его этапы и педагогическая эффективность. Обоснована роль таких форм, как семинар-тренинг, мастер-класс, открытое занятие и обмен опытом, в повышении профессионального уровня воспитателей. Также определены возможности внедрения инновационных педагогических подходов через методические мероприятия. В результате предложена эффективная модель организации «Методического часа мастерства».

Ключевые слова: методическое мастерство, дошкольное образование, методическое мероприятие, педагогическая компетентность, мастер-класс, семинар-тренинг, инновационное обучение, обмен опытом.

FORMS OF ORGANIZING THE "METHODOLOGICAL MASTERY HOUR" EVENT IN PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Abdusamatova Nargiza Jamolidinovna

Namangan State Pedagogical Institute, Associate Professor

Sobirova Nazokat Turobjon qizi

Namangan State Pedagogical Institute, 2nd-year Master's Student

Abstract

This article examines the theoretical and practical foundations of organizing the “Methodological Mastery Hour” event in preschool educational institutions aimed at enhancing teachers’ methodological competence. The study analyzes the forms, stages, and pedagogical effectiveness of this event. It highlights the role of various formats such as seminars, workshops, open lessons, and experience-sharing sessions in improving teachers’ professional skills. The article also explores the integration of innovative pedagogical approaches through methodological activities. As a result, an effective model for organizing the “Methodological Mastery Hour” is proposed.

Keywords: methodological mastery, preschool education, methodological activity, pedagogical competence, workshop, seminar, innovative teaching, experience sharing.

Zamonaviy maktabgacha ta’lim tizimi jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi, ta’lim sifatiga qo’yilayotgan yangi talablar va pedagogik innovatsiyalar ta’sirida tubdan yangilanmoqda. Bugungi kunda maktabgacha ta’lim tashkilotlarida ta’lim-tarbiya jarayonining samaradorligini oshirish, bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta’minlash va ularni keyingi bosqich ta’limiga puxta tayyorlash muhim vazifa sifatida qaralmoqda. Shu nuqtai nazardan, ta’lim sifatini oshirish bevosita pedagoglarning kasbiy va metodik tayyorgarligi bilan chambarchas bog‘liqdir. Ayniqsa, tarbiyachilarning metodik mahoratini rivojlantirish ta’lim jarayonining samaradorligini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi.

Pedagoglarning metodik kompetensiyasi ularning o‘quv-tarbiyaviy faoliyatni ilmiy asosda tashkil etish, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo‘llash, bolalar bilan samarali muloqot o‘rnatish va innovatsion yondashuvlarni joriy etish qobiliyatini o‘z ichiga oladi. Metodik kompetensiyasi yuqori darajada rivojlangan pedagog ta’lim jarayonini samarali tashkil etadi, bolalarning individual xususiyatlarini hisobga oladi va ularning rivojlanishini ta’minlaydi. Shu sababli maktabgacha ta’lim tashkilotlarida pedagoglarning metodik mahoratini muntazam oshirib borish zarurati mavjud.

Mazkur jarayonda “Metodik mahorat soati” kabi metodik tadbirlar muhim o‘rin tutadi. “Metodik mahorat soati” pedagoglarning kasbiy faoliyatini takomillashtirish, ilg‘or tajribalarni ommalashtirish, metodik bilim va ko‘nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan maxsus tashkil etilgan pedagogik jarayon hisoblanadi. Ushbu tadbir orqali tarbiyachilar o‘zaro tajriba almashadi, yangi metod va texnologiyalarni o‘rganadi hamda ularni amaliyotga tatbiq etish imkoniyatiga ega bo‘ladi. Shu bilan birga, metodik mahorat soati pedagoglar o‘rtasida ijodiy muhitni shakllantirish va ularning professional rivojlanishini qo‘llab-quvvatlash vositasi sifatida ham namoyon bo‘ladi.

Biroq amaliyotda metodik tadbirlarni tashkil etish ko‘pincha an’anaviy shakllar bilan cheklanib qolmoqda, ularning samaradorligi yetarli darajada tahlil qilinmayapti va innovatsion yondashuvlar to‘liq qo‘llanilmayapti. “Metodik mahorat soati”ni tashkil etishning zamonaviy shakllari, uning metodik modeli va pedagogik samaradorligini ta’minlovchi omillar yetarli darajada ishlab chiqilmagan. Bu esa mazkur masalani ilmiy jihatdan o‘rganish zaruratini yuzaga keltiradi.

Mazkur tadqiqotning maqsadi maktabgacha ta’lim tashkilotlarida “Metodik mahorat soati” tadbirini tashkil etishning samarali shakllarini aniqlash va ularni ilmiy asosda tahlil qilishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilandi: metodik mahorat tushunchasining nazariy asoslarini aniqlash, maktabgacha ta’limda metodik ishlarining o‘rni va ahamiyatini tahlil qilish, “Metodik mahorat soati”ni tashkil etish shakllarini o‘rganish hamda uning pedagogik samaradorligini asoslab berish.

Metodik mahorat pedagogik faoliyatning eng muhim tarkibiy qismlaridan biri bo‘lib, u pedagogning ta’lim jarayonini ilmiy asosda, samarali va ijodiy tashkil eta olish qobiliyatini ifodalaydi. Metodik mahorat faqat bilim va tajribaga tayanmaydi, balki pedagogning metodlarni to‘g‘ri tanlashi, ularni vaziyatga moslashtira olishi va o‘quvchilarning individual xususiyatlarini

hisobga olgan holda qoʻllay bilishi bilan belgilanadi. Shu jihatdan metodik mahorat pedagogik mahoratning amaliy ifodasi sifatida namoyon boʻladi.

Pedagogik mahorat kengroq tushuncha boʻlib, u pedagogning kasbiy bilimlari, kommunikativ koʻnikmalari, psixologik tayyorgarligi va shaxsiy sifatlarini oʻz ichiga oladi. Metodik mahorat esa aynan oʻqitish va tarbiyalash jarayonini tashkil etishning texnologik tomonini ifodalaydi. Yaʼni pedagogik mahorat “nima va nima uchun oʻqitish” savollariga javob bersa, metodik mahorat “qanday oʻqitish” masalasini hal qiladi.

Metodik kompetensiya metodik mahoratning asosiy komponenti boʻlib, u pedagogning taʼlim jarayonini rejalashtirish, tashkil etish, monitoring qilish va baholash qobiliyatlarini oʻz ichiga oladi. Metodik kompetensiyaga ega pedagog zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qoʻllay oladi, innovatsion yondashuvlarni joriy etadi va oʻz faoliyatini tahlil qilish orqali uni takomillashtirib boradi. Maktabgacha taʼlim tashkilotlarida tarbiyachi faoliyatida metodik mahorat alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki ushbu bosqichda bolalarning rivojlanishi bevosita pedagogning faoliyatiga bogʻliq boʻladi. Tarbiyachining metodik mahorati yuqori boʻlsa, u bolalarning yosh xususiyatlariga mos metodlarni tanlaydi, rivojlantiruvchi muhit yaratadi va har bir bolaga individual yondashuvni taʼminlaydi. Bu esa taʼlim-tarbiya jarayonining samaradorligini oshiradi.

Maktabgacha taʼlim tizimida metodik ishlar pedagoglarning kasbiy rivojlanishini taʼminlashga qaratilgan uzluksiz jarayon hisoblanadi. Ushbu jarayon metodik xizmat tizimi orqali amalga oshiriladi. Metodik xizmat tizimi pedagoglarga metodik yordam koʻrsatish, ilgʻor tajribalarni ommalashtirish va taʼlim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Metodik xizmat tizimi tarkibiga metodik kengashlar, seminarlar, treninglar, ochiq mashgʻulotlar va metodik tadbirlar kiradi. Bu tizim pedagoglarning bilim va koʻnikmalarini muntazam yangilab borish, ularni zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan tanishtirish va tajriba almashish imkonini beradi.

Malaka oshirish shakllari metodik ishlarning muhim yoʻnalishi hisoblanadi. Bu jarayon formal, yaʼni kurslar va seminarlar, hamda noformal, yaʼni tajriba almashish va mustaqil oʻrganish shakllarida amalga oshiriladi. Zamonaviy taʼlimda ayniqsa ichki metodik faoliyat, yaʼni tashkilot ichida oʻtkaziladigan metodik tadbirlar katta ahamiyat kasb etmoqda. Ichki metodik faoliyat pedagoglarning oʻzaro hamkorligi asosida tashkil etiladi. Bu jarayonda pedagoglar bir-birining faoliyatini kuzatadi, tahlil qiladi va oʻz tajribasini boyitadi. Ichki metodik ishlar pedagoglarning amaliy faoliyatiga yaqin boʻlgani uchun ularning samaradorligi yuqori boʻladi.

“Metodik mahorat soati” maktabgacha taʼlim tashkilotlarida pedagoglarning kasbiy rivojlanishini taʼminlovchi samarali metodik tadbir shakllaridan biri hisoblanadi. Ushbu tadbir pedagoglarning metodik bilimlarini boyitish, ilgʻor tajribalarni ommalashtirish va innovatsion yondashuvlarni joriy etishga xizmat qiladi. Tadbirning asosiy maqsadi pedagoglarning metodik kompetensiyasini oshirish, ularni zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan tanishtirish va amaliy faoliyatda qoʻllash koʻnikmalarini rivojlantirishdan iborat. Shu bilan birga, metodik mahorat soati pedagoglar oʻrtasida tajriba almashish va hamkorlik muhitini yaratadi.

Ushbu tadbirning vazifalari quyidagilardan iborat: pedagoglarning kasbiy malakasini oshirish, ilgʻor pedagogik tajribalarni aniqlash va tarqatish, innovatsion metodlarni joriy etish, pedagogik faoliyatni tahlil qilish va takomillashtirish. Bu vazifalar metodik ishlarning tizimli tashkil etilishini taʼminlaydi. “Metodik mahorat soati” taʼlim sifatiga ijobiy taʼsir koʻrsatadi. Chunki pedagoglarning metodik mahorati oshgani sari ularning faoliyati samaradorligi ortadi, bu esa bolalarning rivojlanish darajasiga bevosita taʼsir qiladi. Natijada taʼlim jarayoni yanada samarali, innovatsion va bolaga yoʻnaltirilgan shaklga ega boʻladi.

Tahlillar shuni koʻrsatadiki, “Metodik mahorat soati”ni samarali tashkil etish turli shakllardan kompleks foydalanishni talab qiladi. Ushbu shakllar pedagoglarning metodik bilimlarini boyitish, amaliy koʻnikmalarini rivojlantirish va tajriba almashishni taʼminlashga xizmat qiladi.

Seminar-trening shakli metodik bilimlarni tizimli ravishda yetkazish va amaliy mashqlar

orqali mustahkamlash imkonini beradi. Seminar-treninglar davomida pedagoglar zamonaviy pedagogik texnologiyalar, metodlar va innovatsion yondashuvlar bilan tanishadi hamda ularni amaliy faoliyatda qo'llash ko'nikmalarini egallaydi. Bu shakl o'zining interaktivligi bilan ajralib turadi.

Ochiq mashg'ulot shakli pedagogning amaliy faoliyatini namoyish etish va uni tahlil qilishga qaratilgan. Bunda tarbiyachi real mashg'ulot jarayonida o'z metodikasini ko'rsatadi, boshqa pedagoglar esa kuzatuvchi sifatida ishtirok etib, mashg'ulotni tahlil qiladi. Bu jarayon tajriba almashish va o'zaro o'rganish imkonini yaratadi.

Master-klass shakli ilg'or pedagogik tajribani ommalashtirishga xizmat qiladi. Ushbu shaklda tajribali pedagog o'zining samarali metodlarini amaliy tarzda ko'rsatadi va ishtirokchilarni faol jalb etadi. Master-klass pedagogik mahoratni bevosita amaliy faoliyat orqali o'rganishga imkon beradi.

Tajriba almashish sessiyalari esa pedagoglar o'rtasida ochiq muloqotni tashkil etishga qaratilgan bo'lib, unda ular o'z tajribasi, muammolari va yechimlari bilan o'rtoqlashadi. Bu shakl ijodiy muhitni shakllantirish va jamoaviy rivojlanishni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

“Metodik mahorat soati”ni samarali tashkil etish uchun uni aniq bosqichlar asosida rejalashtirish zarur. Ushbu jarayon uch asosiy bosqichdan iborat. Tayyorlov bosqichida tadbirning maqsadi, mavzusi va shakli aniqlanadi. Ishtirokchilar tanlanadi, materiallar tayyorlanadi va tadbir rejasi ishlab chiqiladi. Bu bosqich tadbirning sifatli o'tishini ta'minlaydi.

O'tkazish jarayoni tadbirning asosiy qismi bo'lib, unda tanlangan metodik shakl — seminar, ochiq mashg'ulot, master-klass va boshqa ko'rinishlar asosida faoliyat amalga oshiriladi. Bu jarayonda pedagoglar faol ishtirok etadi, yangi bilim va ko'nikmalarni egallaydi.

Tahlil va refleksiya bosqichi tadbirning yakuniy bosqichi hisoblanadi. Bu bosqichda o'tkazilgan faoliyat tahlil qilinadi, ijobiy va salbiy jihatlar aniqlanadi hamda umumiy xulosalar chiqariladi. Refleksiya pedagoglarning o'z faoliyatini anglash va uni takomillashtirishiga xizmat qiladi.

O'tkazilgan tahlillar “Metodik mahorat soati” tadbirining pedagogik samaradorligi yuqori ekanligini ko'rsatadi. Ushbu tadbir pedagoglarning kasbiy rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Avvalo, tarbiyachilar malakasining oshishi kuzatiladi. Pedagoglar yangi metod va texnologiyalarni o'rganadi, ularni amaliyotda qo'llash ko'nikmalarini egallaydi. Bu esa ularning kasbiy kompetensiyasini rivojlantiradi.

Innovatsion metodlarning qo'llanishi ham muhim natija hisoblanadi. Tadbir davomida o'rganilgan yangi metodlar pedagoglar tomonidan o'z faoliyatiga joriy etiladi. Bu esa ta'lim jarayonining yangilanishiga olib keladi. Ta'lim sifatining yaxshilanishi esa yakuniy natija sifatida namoyon bo'ladi. Pedagoglarning metodik mahorati oshgani sari bolalar bilan ishlash samaradorligi ortadi, ta'lim-tarbiya jarayoni yanada sifatli tashkil etiladi.

Jadval 1. “Metodik mahorat soati”ni tashkil etish modeli

Bosqich	Faoliyat mazmuni	Natija
Tayyorlov	Rejalashtirish, mavzu tanlash	Tizimli tashkil etish
O'tkazish	Seminar, master-klass, ochiq mashg'ulot	Amaliy ko'nikmalar shakllanishi
Tahlil va refleksiya	Muhokama, xulosalash, o'zini baholash	Faoliyatni takomillashtirish

Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, “Metodik mahorat soati” pedagoglarning kasbiy rivojlanishini ta'minlovchi samarali metodik vosita hisoblanadi. Ilmiy jihatdan izohlaganda, ushbu tadbir pedagogik kompetensiyani rivojlantirishga qaratilgan interaktiv va refleksiv faoliyatni o'z ichiga oladi. Bu esa zamonaviy pedagogik yondashuvlarga to'liq mos keladi.

Mazkur natijalar boshqa tadqiqotlar bilan ham uyg'unlik kasb etadi. Pedagogik rivojlanish bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar metodik tadbirlar, ayniqsa interaktiv shakllar, pedagoglarning malakasini oshirishda samarali ekanligini ko'rsatadi. Shu bilan birga, ushbu

tadqiqot maktabgacha ta'lim kontekstida metodik mahorat soatini tizimli shaklda tahlil qilishi bilan ajralib turadi.

Metodik tadbirlarning ahamiyati shundaki, ular pedagoglarni doimiy ravishda rivojlanishga undaydi, ularning ijodiy salohiyatini ochadi va innovatsion faoliyatni rag'batlantiradi. Bu esa ta'lim tizimining umumiy samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Amaliyotga tatbiq etish nuqtai nazaridan, "Metodik mahorat soati"ni maktabgacha ta'lim tashkilotlarida muntazam o'tkazish, uning turli shakllaridan foydalanish va pedagoglarni faol jalb etish muhim hisoblanadi. Shu orqali ta'lim sifatini oshirish va pedagogik jarayonni takomillashtirish mumkin.

Mazkur tadqiqot natijalari maktabgacha ta'lim tashkilotlarida "Metodik mahorat soati" tadbirini tashkil etish pedagoglarning kasbiy va metodik kompetensiyasini rivojlantirishda muhim vosita ekanligini ilmiy jihatdan asoslab berdi. Tahlillar shuni ko'rsatdiki, seminar-trening, ochiq mashg'ulot, master-klass va tajriba almashish sessiyalari kabi shakllardan kompleks foydalanish pedagoglarning bilim va ko'nikmalarini boyitadi hamda ularning amaliy faoliyatini takomillashtiradi.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, metodik mahorat soatini tizimli tashkil etish tarbiyachilar malakasining oshishiga, innovatsion pedagogik metodlarning keng joriy etilishiga va ta'lim-tarbiya jarayonining samaradorligiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Ayniqsa, refleksiya va tahlil bosqichining mavjudligi pedagoglarga o'z faoliyatini qayta ko'rib chiqish va uni takomillashtirish imkonini beradi. Bu esa metodik ishlarning uzluksiz rivojlanishini ta'minlaydi.

Amaliy jihatdan quyidagi tavsiyalar ilgari suriladi: maktabgacha ta'lim tashkilotlarida "Metodik mahorat soati"ni muntazam ravishda tashkil etish, uning shakllarini diversifikatsiya qilish, pedagoglarni faol ishtirok etishga undash va innovatsion yondashuvlarni keng joriy etish zarur. Shuningdek, metodik tadbirlarni tashkil etishda tizimli yondashuvni qo'llash va ularning natijalarini doimiy tahlil qilib borish muhim ahamiyatga ega.

Kelgusidagi tadqiqotlar metodik mahoratni rivojlantirishning diagnostik mezonlarini ishlab chiqish, raqamli texnologiyalar asosida metodik tadbirlarni tashkil etish imkoniyatlarini o'rganish hamda turli pedagogik sharoitlarda ushbu tadbirlarning samaradorligini empirik jihatdan tahlil qilishga qaratilishi maqsadga muvofiqdir. Bu esa maktabgacha ta'lim tizimida metodik ishlarni yanada takomillashtirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Қодирова Ф. Р., Тошпўлатова Қ., Қаюмова Н. М., Азимова М. Н. Мактабгача педагогика. – Тошкент: Тафаккур, 2019. – 384 б.
2. Содиқова Ш. А. Мактабгача педагогика. – Тошкент: Фан ва технология, 2018. – 320 б.
3. Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте. – М.: Просвещение, 1991. – 96 с.
4. Давыдов В. В. Теория развивающего обучения. – М.: Интеллект-Центр, 1996. – 544 с.
5. Elkonin D. B. Psychology of play. – Moscow: Pedagogika, 1978. – 304 p.